

Bezpieczna praca na dachu

Praca na dachu może być niebezpieczna i z tego powodu bardzo ważne jest zachowanie wysokich standardów bezpieczeństwa, bez względu na to, czy chodzi o pracę długo- czy krótkoterminową. Niniejsze opracowanie zawiera podstawowe wytyczne dotyczące ochrony zdrowia i bezpieczeństwa podczas robót budowlanych, nie zawiera natomiast konkretnych wskazówek. Zaleca się, aby przed rozpoczęciem pracy zwrócić się z prośbą o dalsze wskazówki do odpowiednich władz lub instytucji.

Środki bezpieczeństwa przy robotach dachowych

Czy dana praca jest konieczna?

Najlepszym sposobem uniknięcia upadku z dachu lub przez dach jest taka organizacja pracy, która pozwoli uniknąć wchodzenia na dach. Dlatego w przypadku niektórych prac należy się zastanowić, czy można je wykonać bez wchodzenia na dach lub czy można skrócić czas przebywania na dachu? Na przykład aby zminimalizować czas pracy na dużej wysokości, można częściowo zmontować segmenty dachu na ziemi.

Przed rozpoczęciem pracy

Ocena ryzyka w odniesieniu do wszystkich robót dachowych powinna być wykonana przed rozpoczęciem pracy. Należy zapewnić stosowanie niezbędnego sprzętu, odpowiednich środków ostrożności i systemów pracy; pracownicy powinni otrzymać wyraźne instrukcje i zostać odpowiednio przeszkoleni. Wszelkie roboty dachowe, nawet takie, których czas trwania liczony jest w minutach, a nie w godzinach, wymagają starannego planowania w celu zminimalizowania ryzyka, na jakie narażeni są pracownicy.

Zapobieganie upadkom

Wszędzie tam, gdzie występuje ryzyko upadku podczas pracy na dachu, jak również podczas wchodzenia na dach i schodzenia z niego, powinny być stosowane odpowiednie środki bezpieczeństwa. Na podstawie wyników oceny ryzyka należy stosować przede wszystkim środki ochrony zbiorowej, a w następnej kolejności – środki ochrony indywidualnej. Wszelkie zabezpieczenia przed upadkami (tj. zabezpieczenie krawędzi) powinny być na tyle mocne, aby mogły zapobiec upadkowi lub zatrzymać spadającą osobę i nie dopuścić do obrażeń.

Środki zabezpieczające przed upadkiem powinny być zastosowane przed rozpoczęciem pracy na dużej wysokości i powinny być używane przez cały czas, aż do zakończenia prac. Podczas pracy na wysokości należy wziąć pod uwagę warunki pogodowe, ponieważ mróz, deszcz lub wiatr mogą znacząco zwiększyć ryzyko upadku ludzi lub przedmiotów.

Spadające przedmioty

Spadające przedmioty mogą być przyczyną wypadku śmiertelnego. Niczego nie należy zrzucać z dachu. Należy zastosować następujące środki bezpieczeństwa:

- stosować zamknięte gumowe zsypy na odpady lub opuszczać materiały do poziomu gruntu
- nie dopuszczać do gromadzenia materiału, który mógłby spaść
- zamknąć dostęp do niebezpiecznych miejsc znajdujących się poniżej lub otaczających miejsce, w którym prowadzone są roboty na dachu
- stosować siatki na gruz, zakryte przejścia lub podobne środki ochronne, zapobiegające powodowaniu obrażeń przez spadające przedmioty
- tam, gdzie to możliwe, unikać wnoszenia dużych i ciężkich przedmiotów na dach
- zapewnić prawidłowe przechowywanie wszelkich materiałów, szczególnie przy wietrznej pogodzie.

Szkolenie

Dekarze muszą mieć odpowiednią wiedzę, umiejętności i doświadczenie, aby móc bezpiecznie wykonywać swoją pracę. Pracownicy muszą zostać przeszkoleni, aby byli w stanie rozpoznać zagrożenia, zrozumieć działanie odpowiednich systemów pracy i zdobyć kwalifikacje do ich obsługi, np. do budowy osłony krawędzi, obsługi podnośnika koszowego lub zakładania i noszenia szelek zabezpieczających.

Rodzaje dachów

Dachy płaskie

Praca na płaskim dachu niesie ze sobą duże ryzyko. Można spaść:

- z krawędzi gotowego dachu
- z krawędzi, na której prowadzone są prace
- przez otwory lub okna dachowe o niskiej wytrzymałości.

Podczas pracy na płaskim dachu, gdy istnieje ryzyko upadku, wymagane jest stosowanie środków bezpieczeństwa. Środki ochronne mogą być potrzebne na krawędziach dachu, przy otworach, punktach dostępu do dachów i mało wytrzymałych oknach dachowych.

Dachy spadziste

Pracując na dachach spadzistych można spaść:

- z okapów
- poprzez ześlizgnięcie się z dachu, a następnie nad okapem
- przez dach do wnętrza budynku
- z krawędzi szczytu dachu.

Zabezpieczenie krawędzi musi być na tyle mocne, aby wytrzymało ciężar spadającego na nie człowieka. Im dłuższy spadek i im bardziej stromy dach, tym mocniejsze musi być zabezpieczenie krawędzi. Podnośniki koszowe mogą stanowić bezpieczne miejsce pracy jako alternatywa dla pracy na samym dachu. Urządzenia te mogą być szczególnie użyteczne przy pracach krótkotrwałych i pracach rozbiórkowych, gdy w dachu powstają dziury i szpary.

Należy zapewnić bezpieczny dostęp, wyjście i miejsce pracy. Ponieważ dachówki i płytki łupkowe nie zawsze stanowią bezpieczne oparcie dla stóp, może być potrzebna drabina dachowa lub podobny sprzęt.

Dach o małej wytrzymałości

Materiał o małej wytrzymałości cechuje się tym, że nie wytrzyma ciężaru człowieka i obciążenia, które przenosi. Wiele konstrukcji dachowych ma małą wytrzymałość, a w przypadku niektórych może ona się z czasem pogorszyć. Z reguły wytrzymałość materiałów takich jak cement azbestowy, włókno szklane i tworzywo sztuczne zmniejsza się z upływem czasu; blacha stalowa zaczyna rdzewieć. Arkusze blachy na żele naprawionym dachu mogą być niewłaściwie przymocowane. Mogą też istnieć miejsca o małej wytrzymałości (np. okna dachowe), które nie od razu są zauważalne; ich wytrzymałość może być okresowo obniżona, np. podczas budowy.

Dach o małej wytrzymałości nie jest bezpiecznym miejscem pracy i nie powinno się tam wchodzić bez odpowiednich środków bezpieczeństwa.

Dachy nad obiektami przemysłowymi

Praca na dachach nad obiektami przemysłowymi o szerokiej połąci stwarza ryzyko upadku:

- z krawędzi dachu
- przez szczeliny w niedokończonym dachu
- między elementami konstrukcji dachu
- z przedniej krawędzi, gdy konieczne jest istnienie nieosłoniętych przerw w konstrukcji dachu
- z rampy podczas rozładunku arkuszy blachy na pokrycie
- przez okna dachowe lub pokrywy tymczasowo lub prowizorycznie zabezpieczone.

Odpowiednie planowanie może znacząco obniżyć ryzyko związane z pracą na dachu. Kluczowe elementy to:

- Ograniczenie potrzeby poruszania się po dachu poprzez:
 - pełne wykorzystanie podestów wyładunkowych (umieszczonych np. w oknach mansardowych)
 - zorganizowanie terminowej dostawy blachy do pokrycia w odpowiednie miejsce
 - zorganizowanie dogodnych punktów dostępu do wykonywanej pracy.
- Minimalizowanie potencjalnego ryzyka upadku bardziej poprzez zapewnienie bezpieczeństwa w miejscu pracy, niż w oparciu o systemy umożliwiające powstrzymanie spadania człowieka lub przedmiotu.

Praca na istniejących dachach

Ten rodzaj pracy obejmuje kontrolę, konserwację i sprzątanie, jak również renowację oraz demontaż. Pracownicy niebędący specjalistami, np. sprzątający dozorczy, często wykonują prace porządkowe, a kierownik budowy czynności kontrolne. Praca taka nie powinna być prowadzona bez odpowiedniej oceny ryzyka, odpowiedniego planowania, środków ostrożności i nadzoru.

Planowanie pracy na starych dachach

Prace prowadzone na starych dachach wymagają starannego planowania, ponieważ konieczne jest:

- zlokalizowanie części dachu o małej wytrzymałości
- określenie środków bezpieczeństwa
- współpraca z klientem (w razie potrzeby)
- dokonanie przeglądu strukturalnego w niektórych przypadkach, a zawsze:
- dokonanie oceny ryzyka.

Podczas planowania napraw, renowacji lub demontażu dachu należy wziąć pod uwagę, jakie materiały będą usuwane z dachu

i jak będą one składowane. Podczas całego procesu demontażu wymagane jest stosowanie zabezpieczeń. Kluczowe znaczenie ma system zapewnienia bezpieczeństwa pracy podczas rozbiórki lub demontowania dachów i materiałów dachowych.

Konsultacje

Wymagana jest konsultacja z pracownikami. Korzystanie z ich wiedzy pomaga w identyfikowaniu zagrożeń i wprowadzaniu odpowiednich rozwiązań. Przed wprowadzeniem nowych produktów lub technologii należy zasięgać opinii pracowników w sprawach związanych z ochroną zdrowia i zapewnieniem bezpieczeństwa. Dzięki tym konsultacjom pracownicy bardziej dbają o ochronę zdrowia, częściej stosują procedury bezpieczeństwa i środki podnoszące bezpieczeństwo.

Przepisy prawne

Najważniejsze dyrektywy UE związane z pracą na dachu:

- dyrektywa Rady 89/391/EWG z dnia 12 czerwca 1989 r. w sprawie wprowadzenia środków w celu poprawy bezpieczeństwa i zdrowia pracowników podczas pracy
- dyrektywa Rady 92/57/EWG z dnia 24 czerwca 1992 r. w sprawie wprowadzenia w życie minimalnych wymagań w zakresie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia w miejscach tymczasowych lub ruchomych budowli
- dyrektywa 2001/45/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r., zmieniająca dyrektywę Rady 89/655/EWG dotyczącą minimalnych wymagań w zakresie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia podczas używania przez pracowników urządzeń produkcyjnych podczas pracy.

Dyrektywy europejskie określają minimalne wymagania dotyczące ochrony zdrowia i bezpieczeństwa w pracy i są wprowadzane do systemów prawnych we wszystkich państwach członkowskich. W prawodawstwie krajowym mogą obowiązywać wyższe wymagania. Aby uzyskać więcej informacji na ten temat, należy zwrócić się do odpowiednich instytucji lub władz.

Foto: OPPBTP, France

Dalsze informacje

Niniejszy numer *FACTS* został opracowany jako element towarzyszący Europejskiemu Tygodniowi Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy 2004. Inne opracowania z tej serii i dalsze informacje na temat prac budowlanych dostępne są na stronie <http://ew2004.osha.eu.int>. Źródło to jest stale uaktualniane i rozszerzane. Informacje o regulacjach prawnych UE w zakresie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia można znaleźć na stronie <http://europe.osha.eu.int/legislation/>.

Europejska Agencja Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy

Gran Vía, 33, E-48009 Bilbao

tel.: (34) 944 79 43 60, faks: (34) 944 79 43 83

information@osha.eu.int